

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВОКАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ

Освітня програма	Музичне мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Галузь знань	02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2018 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Вокальний ансамбль
Викладач (-і)	Колубаєв О. Л., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування.
Контактний телефон викладача	0505759000
E-mail викладача	kolubayev@icloud.com
Формат дисципліни	очна-заочна
Обсяг дисципліни	загальна кількість годин: 270; 60 – аудиторна робота, 210 – самостійна робота.
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	

2. Анотація до курсу

Дисципліна «Вокальний ансамбль» є складовою частиною професійної підготовки студента, як майбутнього диригента, керівника вокальних ансамблевих колективів. Курс передбачає розвиток навиків ансамблевого співу в об'ємі необхідному студентам для практичної діяльності в якості ансамблевих виконавців. При вивченні даного предмету перед студентами ставляться творчі завдання, пов'язані з розкриттям ідейно-художнього змісту та виявленням особливостей стилю музичних творів для вокального ансамблю.

Зміст дисципліни полягає у ознайомленні майбутніх фахівців з науково-теоретичними основами ансамблевого співу як виду мистецтва, його науковим підґрунтям; систематизації знань, удосконалення практичних вокальних навичок набутих в курсі вокального ансамблю; прищепленні навичок до самостійної роботи з фаховою літературою, орієнтації в ній, а також формуванні навичок до вивчення навчально-художнього репертуару вокальних ансамблів; формуванню широкого художнього музичного світогляду майбутнього виконавця; вихованні вміння самостійно мислити, критично аналізувати та інтерпретувати музичні твори; визначати методи самостійної роботи студентів над навчально-методичними матеріалами спеціальних дисциплін; навчити студентів складанню та виконанню практичних завдань.

3. Мета та цілі курсу

Вокальний ансамбль у студентів ОР «бакалавр» спеціальності 025 Музичне мистецтво (Хорове диригування) спрямований на формування професійно-особистісних якостей, необхідних майбутньому диригенту, узагальнення та систематизацію професійних знань та навичок студентів; розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання і виховання учнів.

Мета викладання дисципліни.

- виховати естетично розвинуту особистість;
- підготувати студента до організації і здійснення вокально-хорової діяльності у (професійних, аматорських, дитячих) колективах;
- закласти ті основи, які необхідні диригенту, вчителю-музиканту для його подальшої самоосвіти, удосконалення навичок вокально-хорової роботи;
- сприяти більш інтенсивному і свідомому засвоєнню профільюючих дисциплін факультету: хорового класу, диригування, методики роботи з хоровими колективами.

Завдання курсу: виховання почуття відповідальності перед виконавськими партнерами, вимогливості до себе, виконавчої дисципліни; формування виконавських технічних навиків при співі в унісон та у багатоголосному співі; прагнення до рівної сили звучання голосів та однакового тембрового забарвлення; прагнення чіткої інтонаційної

єдності; прагнення динамічної, ритмічної єдності, чіткості, технічності виконання; навчитись однаково правильно розподіляти дихання, фразування; слідувати за темповими відхиленнями; виховувати навички самостійного розучування своєї партії, уміння сприймати, слухати свою партію в загальній гармонії звучання та вести її у співвідношенні з художнім задумом; розвивати почуття ансамблю, вміння досягати творчої єдності в процесі спільного виконання музичного твору та вирішувати художньо-музичні завдання разом з іншими учасниками ансамблю.

Вокальний ансамбль проходить з II-го до III-го семестру і є творчою, навчальною та практичною лабораторією, де студенти вчаться навикам співу, організації та проведення занять з мистецькими колективами малих вокальних форм.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення курсу «**Вокальний ансамбль**» у студентів мають бути сформовані такі фахові та загальні **компетентності**:

- Здатність учитися;
- Здатність до критики й самокритики;
- Креативність, здатність до системного мислення;
- Адаптивність і комунікабельність;
- Наполегливість у досягненні мети;
- Турбота про якість виконуваної роботи;
- Толерантність.
- Здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
- Розуміння цілісного рішення об'єкту на основі емоційно-чуттєвого сприйняття музичної форми;
- Володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації предмету діяльності;
- Застосування основних методів аналізу й оцінки стану об'єктів предметів діяльності;
- Застосовування професійно-профільованих знань у репетиційній, концертній, педагогічній роботі;
- Використання нормативних документів в концертній, диригентській та навчально-педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;
- Знання основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу у виконавській, музично-педагогічній діяльності;
- Використання професійно-профільованих знань у виконавській, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій діяльності;
- Використання теоретичних знань та володіння музичним матеріалом різних епох для виконавської, педагогічної, науково-дослідницької, музикознавчої роботи;
- Використання знань, умінь і навичок зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань.
- Здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках;
- Спроможність застосовувати на практиці знань з основ хорового аранжування;

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
практичні		загальна кількість годин: 270; 60 – аудиторна робота	
самостійна робота		210 – самостійна робота.	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

III–VI	025 Музичне мистецтво (Хорове диригування)		Бакалавр, другий та третій роки навчання		нормативний
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Організація ансамблевого колективу та вокально-ансамблева робота					
Елементарні навички ансамблевого співу.	Практ.	1-14 з переліку рекомендова- ної літератури	5 год. практ., 20 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Вокальна робота в ансамблі.	Практ.	1-14 з переліку рекомендова- ної літератури	5 год. практ., 20 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Критерії звучання ансамблевих голосів.	Практ.	1-14 з переліку рекомендова- ної літератури	5 год. практ., 20 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Аналіз звучання ансамблевих партій.	Практ.	1-14 з переліку рекомендова- ної літератури	5 год. практ., 20 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Опанування нескладних ансамблевих творів гомофонно- гармонічного складу.	Практ.	1-14 з переліку рекомендова- ної літератури	5 год. практ., 20 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Практичне засвоєння навичок закономірностей чистоти інтонування, динамічного та темпо-ритмічного руху в процесі виконання ансамблевих творів.	Практ.	1-14 з переліку рекомендова- ної літератури	6 год. практ., 19 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 2. Вокально-ансамблева робота.					
Опанування ансамблевих творів із різними	Практ.	1-14 з переліку рекомендова-	5 год. практ., 15 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання	Згідно робочої програми

фактурними викладами.		ної літератури		курсу	навчальної дисципліни
Оволодіння навиками виконання сучасної музики.	Практ.	1-14 з переліку рекомендованої літератури	5 год. практ., 15 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Особливості художнього творення в процесі репетиційної роботи ансамблю та концертних виступів	Практ.	1-14 з переліку рекомендованої літератури	5 год. практ., 15 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Опанування ансамблевих творів, написаних для мішаного складу ансамблю.	Практ.	1-14 з переліку рекомендованої літератури	5 год. практ., 15 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Синтез слова і музики у формуванні художнього образу виконуваного ансамблевого твору.	Практ.	1-14 з переліку рекомендованої літератури	5 год. практ., 15 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Опанування творів, написаних для багатоголосних складів ансамблю	Практ.	1-14 з переліку рекомендованої літератури	4 год. практ., 21 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів. Поточна система оцінювання потемах курсу: «Незадовільно» (F) (з обов'язковим повторним вивченням) - незнання партій, неповна, малозмістовна, відсутня або неправильна відповідь на теоретичні питання курсу, відповіді на питання не висвітлюють зміст поставлених питань. «Незадовільно» (FX) (з можливістю повторного складання) – спів партій творів виконано на низькому професійному рівні; відтворення нотного тексту з грубими помилками; незнання програми напам'ять; слабка музична ерудиція, відсутність артистично-сценічної культури; відповіді на теоретичні питання неповні, малозмістовні, не висвітлюють зміст поставлених питань. «Задовільно» (D, E) – знання програмного матеріалу відповідає вимогам; неналежний художній рівень виконуваних творів, допущення текстових помилок (темп, метро ритм, штрихи, поверхове відтворення стильових особливостей творів); відсутність
-----------------------------------	---

	емоційної виразності; неартистичне, художньо та технічно недосконале виконання хорових партій творів; відповіді на питання неточні, не висвітлюють повною мірою зміст поставлених питань. «Добре» (В, С) - знання та вміння відповідає вимогам; виконання хорових партій програми з окремими помилками (в нотному тексті, ритмі, темпі, динаміці, нюансуванні); виконання програми напам'ять; виразне, інтонаційно чисте виконання програмового матеріалу, але допущення ряду помилок, добре розвинутий слух і почуття ритму; недостатність музичної ерудиції, що проявляється у неточному стилістичному співі; інтонування з окремими помилками, належна артистично-сценічна культура. «Відмінно» (А) – знання хорових партій програми відповідає вимогам; вільне володіння виконавською технікою; глибоке проникнення в авторський задум з переконливою інтерпретацією творів; артистичність виконання та емоційна виразність; безпомилкове виконання програми напам'ять; повна, змістовна відповідь з характеристикою музично-теоретичних, вокально-ансамблевих та стильових особливостей партитур; глибоко висвітлюють зміст поставлених питань.
Умови допуску до підсумкового контролю	Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня знань та готовність студента до виконання поставлених професійних завдань. Форми поточного контролю: здача ансамблевих партій програми, участь у концертах, колоквиум. Підсумковий контроль (іспит) проводиться після завершення VI навчального семестру як результат вивчення навчального курсу. Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за 100-бальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.
7. Політика курсу Згідно з вимогами ОП студенти повинні оволодіти обсягом теоретичних знань та практичних навиків з предмету: <u>Знати:</u> - типи і види вокальних ансамблів - будову голосового апарату; - співоче дихання і опора; - класифікацію і характеристику голосів; - вокально-інтонаційну основу ансамблю; - закономірності мистецтва ансамблевого співу, особливостей цього виду виконавства і можливостей його виховного і навчального впливу на особистість і колектив; - специфіку колективу: вікові особливості і вокально-технічні можливості різних складів вокального ансамблю, психологічні основи формування навичок музичного сприйняття і відтворення; <u>Вміти:</u> - оволодіти елементарними навичками ансамблевого співу - вільно аналізувати вокально-ансамблевий твір, виявляючи закономірності образного змісту і його втілення в усьому комплексі формоутворюючих і виражальних засобів; - визначати основні риси стилю творчості композитора і поета, їх зв'язки з своєю епохою, з національними традиціями; - активно використовувати синтетичні музично-дидактичні навички, що характерні	

- злиттям мовних, вокальних, інструментальних та диригентських впливів;
- проводити цілісний аналіз музичної драматургії твору і його вокально-інтонаційний аналіз.

Мета проведення практичних занять

- формування у студентів художніх переконань, виконавської культури, естетичних смаків;
- розвиток інтересу і любові до хорової справи, стремління бути палким організатором і пропагандистом вокального мистецтва;
- вмінню керувати співочим процесом;
- оволодіння комплексом диригентсько-педагогічних навичок і вмінь;
- творчо використовувати набуті знання і вміння в процесі практичної роботи з вокальними та хоровими колективами.

Завдання проведення практичних занять

У результаті проведення практичних занять студенти повинні знати:

- вокально-технічні і вікові особливості різних складів вокальних ансамблів;
- типи викладу творів для вокального ансамблю, виразність теситури і регістрів, особливості ансамблю і строю в залежності від кількісного і якісного складу партій;
- природу людського голосу, його можливості, шляхи збереження і виправлення недоліків розвитку;
- вокально-хорові навички правильного дихання, звукоутворення, якісної дикції при вільному артикуляційному апараті, слухової і голосової координації і пов'язані з нею навички чистого інтонування, співу у строї і ансамблі;
- основи диригентсько-хорової методики з врахуванням специфіки роботи в дитячих і дорослих вокальних колективах.

Вміти:

- виявляти в творі вузлові моменти музичної драматургії;
- широко варіювати прийоми управління хоровим звучанням, знаходити нові, нестандартні рішення виконавських проблем;
- слідкувати за чистотою інтонації, за строем і ансамблем, дикцією, тембром, диханням, управляти темпом, динамікою, агогікою, штрихами, фразуванням, логікою розвитку кожного голосу в процесі звучання твору;
- моделювати музичний образ і втілювати його в конкретному звучанні з тим чи іншим вокальним ансамблем.

Студенту належить щотижнево (1 аудиторну год. та 1 год. самостійної роботи) відвідувати практичні заняття, старанно готуватися до репетицій самостійно, активно працювати, відповідально відноситися до вивчення курсу «Вокальний ансамбль». Поведінка в аудиторії повинна відповідати правилам поведінки педагогічних працівників та студентів у навчальному закладі. Пропущені заняття (за поважних причин) разом із практичними завданнями студент повинен виконати згідно терміну, відповідати відповідному кваліфікаційному рівню, дотримання вимог професійної етики.

8. Рекомендована література

Базова

1. Вокальні ансамблі. Упор. Лісіціан К. М., 1980.
2. Вокальні ансамблі. Упор. Чеботарьова К. К.: Музична Україна, 1990.
3. Вокальні ансамблі. Хрестоматія. Вип. 1–3. К., 1989.
4. Пісні для вокальних ансамблів. Вип. 1–8. Музика.
5. Вокальні ансамблі, дуети, тріо, квартети. Київ, 1962.
6. Абт Ф. Вокализы.
7. Кошиць О. Українські народні пісні для мішаного хору. Вид. 2. К.: Музична Україна, 1968. 117с.
8. Долчук Р. Хрестоматія духовної музики. Вид. Прикарпатський нац. університет, 2011. 307 с.

9. Лятошинський Б. Обробки українських народних пісень. для хору без супроводу. Випуск II. К.: Музична Україна, 1974. 90 с.
10. Колесса Ф. Шкільний співаник. З педагогічної спадщини композитора. Видання друге. К.: Музична Україна, 1993. 223 с.
11. Білаш О. Хори та ансамблі. К.: Музична Україна, 1981.
12. Музичні вечори. Обробки українських народних пісень. К.: Музична Україна, 1982.
13. Колесса Ф. Музичні твори. К.: Наукова думка, 1972.
14. Лисенко М. Хорові твори та вокальні ансамблі. К.: Музична Україна, 1983. 135 с.

Допоміжна

1. Асаф'єв Б. В. О хоровом искусстве. Сб. статей. Сост. И коммент. А.Павлова-Арбенина. Л.: Музыка, 1980. 216 с.
2. Бриліант В. С., Палкін В. П. Вокальні вправи для самодіяльного хору. К., 1978.
3. Гарбузов Н. А. Зонная природа звуковысотного слуха. М. -Л., 1948.
4. Колеса М. Основи техніки диригування. К.: Муз.Укр., 1973.
5. Краснощеков В. И. Вопросы хороведения. М., Музыка, 1969. 300 с.
6. Критский Б. Проблемы ансамбля в хоре. М., 1980.
7. Назаренко І. Мистецтво співу. К., 1968.
8. Лашенко А. П. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. К.: Музична Україна, 1989. 136 с.
9. Левандо П. П. Проблемы хороведения. М., 1974.
10. Падалко Л. Виховання ансамблю в хорі. Посібник. К.: Мистецтво, 1996. 172 с.
11. Переверзев Н. Проблемы музыкального интонирования. М., 1966.
12. Романовский Н. В. Принципы работы над строем в хоре. В сб.: Хоровое искусство. Л., 1967.
13. Романовский Н. В. Хоровой словарь. Л.: Музыка, 1972. 144 с.
14. Смирнова М. Хорознавство. Харків, 2003.
15. Хайкин Б. Беседы о дирижерском ремесле. М., 1984.
16. Шамина Л. В. Работа с самодеятельным хоровым коллективом. М., Музыка, 1988. 175 с.
17. Шреєр-Ткаченко О. Я. Історія української музики. К., 1980.
18. Яковлев А. Физиологические закономерности певческой атаки. Л., 1971.
19. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика розвитку співацького голосу: Навчально-методичний посібник для викладачів і студентів мистецьких навч. закладів, учителів шкіл різного типу. К.: ІЗН, 1998. 160 с.

Орієнтовний репертуар для практичних занять з дисципліни «Вокальний ансамбль»:

Білаш О. «Два кольори» (перекладення для вокального ансамблю Т. Пляченко);
 Білаш О. «Молдаваночка» (перекладення для вокального ансамблю Т. Пляченко);
 Білаш О. «Розійшлись дві стежки» (перекладення для вокального ансамблю Т. Пляченко);
 Верменич В. «Чорнобривці» (перекладення для соліста й мішаного вокального ансамблю);
 Ешпай А. «Криниці»;
 Новіков А. «Ясний місяць»;
 Пляченко О. «Дівоча весна»;
 Пляченко О. «Чарівниця»;
 Пляченко О. «Поклич мене»;
 Поклад І. «Чарівна скрипка».
 Шамо І. «Три поради»;
 Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Над річкою бережком»;
 Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Гаю, гаю, зелен розмаю»;
 Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Ой у саду голуби гудуть»;
 Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Щедрик»;
 Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Ясне сонечко усміхається»;

Укр. нар. пісня в обр. Т. Пляченко «Гиля, гиля, сірі гуси»;
Укр. нар. пісня в обр. Т. Пляченко «Дощик накрапає»;
Укр. нар. пісня в обр. Т. Пляченко «Ой там, за лісочком»;
Укр. нар. пісня в обр. Т. Пляченко «Ти до мене не ходи»;
Укр. нар. пісня в обр. Т. Пляченко «Якби мені черевики».

Викладач _____ **/Колубаєв О. Л. /**